

Принципи формування суддівського корпусу України

Formation's Principles of the Judiciary of Ukraine

Віталій Гудима¹
Vitaliy Hudyma

¹ *Lviv University of Business and Law*
99 Kulparkivska Street, Lviv, 79021, Ukraine

DOI: [10.22178/pos.71-5](https://doi.org/10.22178/pos.71-5)

JEL Classification: K40

Received 29.05.2021
Accepted 26.06.2021
Published online 30.06.2021

Corresponding Author:
Hudyma.Vitaliy@ukr.net

© 2021 The Author. This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 License

Анотація. У статті розкрито і досліджено основні принципи формування суддівського корпусу в Україні. Встановлено, що під суддівським корпусом слід розуміти відповідну кількість державних службовців, які займають відповідні посади суддів у судових органах України. Доведено, що судді ухвалюють загальнообов'язкові рішення, від результатів яких залежать, до прикладу, подальші процеси піддержання законності та правопорядку у державі. Визначено, що у законодавстві відсутнє не лише чітке визначення поняття «суддівський корпус», але і відсутні основні засади та принципи, у відповідності до яких має відбуватись процес формування суддівського корпусу в Україні. Встановлено, що засади формування суддівського корпусу в Україні повинні виходити із вимог, що ставляться до кандидатів, що претендують на посади суддів, та які, до прикладу, визначені статтею 69 «Вимоги до кандидатів на посаду судді» Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Доведено, що однією із складових процедури формування суддівського корпусу в Україні виступає кваліфікаційне оцінювання кандидатів, що претендують на посади суддів. З'ясовано, що проведення кваліфікаційного оцінювання суддів у відповідності до критерію професійної компетентності повинно базуватися на принципі спеціалізації та інстанційності. Встановлено, що основними принципами, на засадах яких відбувається призначення суддів-кандидатів на посади членів Вищої ради правосуддя, виступають: принцип верховенства права; принцип професійності; принцип публічності; принцип політичної нейтральності. Визначено, що одним із ключових принципів формування суддівського корпусу в Україні повинен стати принцип недопущення політичного впливу, а саме його суть розкривається у тому, що суб'єкти, що братимуть безпосередньо як пряму, так і опосередковану участь у формуванні суддівського корпусу, не повинні у жодному разі мати будь-які відносини із політичною сферою. Зазначено, що перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є дослідження цілісної системи і особливостей формування суддівського корпусу в Україні.

Ключові слова: суддя; корпус суддів; незалежність суду і суддів; органи суддівського самоврядування.

Abstract. The article reveals and researches the basic principles of the formation of the judiciary in Ukraine. It is established that judicial corps should be understood as an appropriate number of civil servants who hold the relevant positions as judges in the judicial bodies of Ukraine. It has been proved that judges make universally binding decisions, which determine, for example, other processes of maintaining law and order in the state. It is determined that the legislation lacks a clear definition of the term "judiciary" and lacks the primary grounds and principles by which the process of formation of the judicial corps in Ukraine should take place. It is established that the principles of formation of the judiciary in Ukraine should be based on the requirements for candidates for the position of judges, which are defined by Article 69, "Requirements for candidates for the position of the judge" of the Law of Ukraine "On Judiciary and the Status of Judges". It is proved that one of the components of the procedure for the formation of the judiciary in Ukraine is the qualification

assessment of candidates for the position of judges. It was found out that the qualification assessment of judges by the criterion of professional competence should be based on the principle of specialization and instance. It is established that the main principles based on which the appointment of judges-candidates for the positions of members of the Supreme Council of Justice are: the principle of the rule of law; the principle of professionalism; the principle of publicity; the principle of political neutrality. It is determined that one of the critical principles of formation of the judiciary in Ukraine should be the principle of non-political influence, namely its essence is revealed in the fact that entities that will participate both directly and indirectly in the formation of the judiciary should not, in any case, have any relation to the political sphere. It is noted that the prospects for further research in this area are the study of the holistic system and features of the formation of the judiciary in Ukraine.

Keywords: court; judge; the judiciary; training of judges; justice; proceedings; judicial power.

ВСТУП

Управління на рівні держави не може бути раціональним та ефективним, якщо немає належної правової бази регулювання такого процесу. Окрім того, такий процес управління вимагає спеціально утвердженого механізму. З огляду на те, особливого значення набуває правозастосування правових норм у контексті гарантування та забезпечення реалізації прав і свобод громадян, що визначено Конституцією України [1] та іншими законами.

Практика показує, що одним із напрямків формування правової держави виступає проведення реформи у судовій системі, оскільки завдяки цьому можна забезпечити гарантії дотримання прав і свобод громадян. Водночас реформування судової системи вимагає формування високопрофесійного і добросовісного суддівського корпусу.

Таким чином, звертаючи увагу на зазначене вище, доцільно зауважити, що в основі тематики цього дослідження лежатиме формування високопрофесійного і добросовісного суддівського корпусу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що проблематика формування суддівського корпусу виступає основою досліджень багатьох науковців, зокрема ґрунтовні дослідження у цьому напрямку проводять А. Алексєєва [2], І. Русакова [3], М. Савенко [4], Л. Скомороха [5] та інші.

Так, А. Алексєєва [2] в контексті проведених досліджень зауважує, що формування суддівського корпусу в Україні має базуватися на таких засадах, як те, що:

обрання суддів першої інстанції повинно проходити через прямі загальні вибори у відповідності до принципу територіальності;

судді вищих судових органів повинні обиратися із числа суддів першої інстанції у відповідності до регіону, у якому вони здійснюватимуть діяльність;

судді вищих спеціалізованих судів повинні обиратися на загальному з'їзді суддів України із числа суддів, що здійснюють правосуддя у апеляційних судах.

Науковець І. Русакова у праці [3] розглядає формування суддівського корпусу в Україні в контексті історичних перетворень. З огляду на проведені дослідження, головний спеціаліст відділу представництва інтересів Вищої ради правосуддя в судах управління секретаріату Вищої ради правосуддя зазначає, що формування суддівського корпусу в Україні стане поштовхом до:

- 1) реалізації правової реформи;
- 2) формування сучасної системи судових органів;
- 3) забезпечення незалежного та упередженого функціонування органів судової гілки влади.

Л. Скомороха [5] також розглядає проблематику принципів формування суддівського корпусу в Україні. Так, з позиції одного із завідувачів відділів Вищої ради правосуддя, формування суддівського корпусу в Україні стане одним із головних етапів формування незалежності судової гілки влади та ключовим аспектом підвищення авторитетності суддів та судів серед населення. Що стосуєть-

ся проблем, що виникають на шляху такого процесу, то беззаперечною, на думку Л. Скоморохи [5], виступає проблема недосконалої моральної поведінки суддів у контексті здійснення правосуддя.

За результатами проведеного аналізу наукових праць [1; 2; 3; 4; 5] з'ясовано, що недостатньо розкритими залишаються питання формування суддівського корпусу в Україні, виходячи із принципів, якими має визначатись та керуватись цей процес.

Метою статті є розкрити і дослідити основні принципи формування суддівського корпусу в Україні.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Перш ніж приступити до розкриття основних принципів, якими визначається процес формування суддівського корпусу в Україні, слід розкрити зміст поняття «суддівський корпус». При цьому, слід відмітити, що у законодавстві немає чіткого визначення поняття «суддівський корпус». Щоб конкретизувати зміст поняття «суддівський корпус», то, до прикладу, суддівський корпус Верховного Суду формують [6]: 1) судді Великої палати; 2) судді Касаційного адміністративного суду; 3) судді Касаційного господарського суду; 4) судді Касаційного кримінального суду; 5) Судді Касаційного цивільного суду.

Натомість судова практика показує, що під суддівським корпусом слід розуміти відповідну кількість державних службовців, які займають відповідні посади суддів у судових органах України. Акцентуючи увагу на статті 127 Конституції України [1], слід відмітити, що правосуддя в Україні здійснюють судді. Відповідно до статті 56 «Права та обов'язки судді» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [7], на суддів накладаються обов'язки:

- вчасно, справедливо та безсторонньо розглядати судові справи та ухвалювати за ними судові рішення, базуючись при цьому на засадах та правилах судочинства;
- у професійній діяльності дотримуватись правил суддівської етики та етичної поведінки;
- подавати спеціальну декларацію добросовісності судді і спеціальну декларацію родинних відносин судді;

- з повагою ставитися до учасників судового процесу;

- не виносити на розголос інформацію, яка є таємницею та охороняється законом, зокрема є таємницею нарадчої кімнати та/чи закритого судового засідання;

- дотримуватись вимог та обмежень, що визначені законодавством про запобігання корупції;

- подавати спеціальну декларацію особи, що уповноважена на виконання функцій державних органів чи органів місцевого самоврядування;

- постійний розвиток особистих та професійних якостей, умінь, навичок, підвищення кваліфікації до відповідного рівня, що є необхідним для здійснення правосуддя у відповідному суді, де обіймається посада;

- звернення із повідомленням до Вищої ради правосуддя та до Генерального прокурора про подію втручання у процес здійснення правосуддя в період 5-ти днів від моменту встановлення такої події;

- зазначати законність джерел походження особистого майна згідно із вимогою проходження кваліфікаційного оцінювання чи у порядку, якщо має місце дисциплінарне провадження стосовно судді.

Опираючись на зазначене, слід зауважити, що судді виконують одні із доволі відповідальних завдань з поміж інших видів та сфер діяльності. Зокрема, судді ухвалюють загальнообов'язкові рішення, від результатів яких залежать, до прикладу подальші процеси підтримання законності та правопорядку у державі. Завдяки суддям у людській свідомості формується розуміння, що є добро, а що є зло, що є правда, а що – брехня, що є справедливість, а що – несправедливість. У випадку, якщо присутній баланс між зазначеними вище вимогами порушений, то неможливо побудувати правову державу, оскільки зростає рівень недовіри не лише до судової гілки влади, але і до інших гілок влади. Водночас слід відзначити, що насамперед судді повинні виступати тим елементом, який забезпечує взаємовідносини між органами державної влади та громадянами і суспільством в цілому.

З огляду на те, для досягнення балансу між такими категоріями, треба насамперед не

лише посилити рівень дотримання вимог, визначених законом, щодо здійснення правосуддя, але й забезпечити цілісну та поступову реалізацію процедури формування суддівського корпусу. При чому, сам процес формування суддівського корпусу повинен базуватися на відповідних, а саме визначених законом, засадах та принципах.

Тут доцільно зауважити про відсутність у законодавстві не лише чіткого визначення поняття «суддівський корпус», але і про відсутність основних засад та принципів, у відповідності до яких має відбуватись процес формування суддівського корпусу в Україні.

Однак, варто відмітити, що формування суддівського корпусу в Україні повинно базуватися також на ключових засадах судочинства, які передбачені статтею 129 Конституції України [1]. Відтак, судочинство в Україні повинно здійснюватись з огляду на:

- дотримання рівності прав усіх учасників, що беруть участь у судовому процесі, як перед законом, так і перед судом;
- забезпечення процесу доведення вини;
- досягнення змагальності сторін і забезпечення свободи у контексті надання відповідних доказів суду та доведення їх переконливості перед судом;
- підтримання прокурором у суді публічного обвинувачення;
- гарантування права на захист обвинуваченому;
- гласність та відкритість судового процесу і його фіксування за допомогою технічних засобів;
- прийнятні терміни розгляду судових справ;
- гарантування права на здійснення апеляційного перегляду справи, а у окремих випадках – на здійснення касаційного обстеження рішення, що було прийняте за відповідною судовою справою;
- обов'язковість ухвалення судового рішення.

Аналізуючи зазначені вище основні засади судочинства, слід відмітити, що, до прикладу, такі засади, що передбачають дотримання рівності прав усіх учасників, що беруть участь у судовому процесі, як перед законом, так і перед судом, та досягнення змагальності сторін і забезпечення свободи у контексті на-

дання відповідних доказів суду та доведення їх переконливості перед судом не можуть бути віднесені до засад формування суддівського корпусу в Україні.

Засади формування суддівського корпусу в Україні повинні виходити із вимог, що ставляться до кандидатів, що претендують на посади суддів. З огляду на те, статтею 69 «Вимоги до кандидатів на посаду судді» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [7] зазначено, що на посаду судді може претендувати кандидат, що:

- 1) є громадянином України;
- 2) не має менше 30-ти років та не досяг ще 65-ти років;
- 3) здобув вищу юридичну освіту;
- 4) має стаж професійної діяльності не менше 5-ти років, при чому тільки у галузі права;
- 5) є компетентним та добросовісним;
- 6) досконало володіє державною мовою;
- 7) не є визнаний судом як обмежено дієздатна чи недієздатна особа;
- 8) не має жодних хронічних психічних та/чи інших захворювань;
- 9) має непогашену та/чи незняту судимість;
- 10) раніше не був звільнений із посади судді внаслідок: а) учинення значного дисциплінарного проступку, грубого або систематичного нехтування обов'язками; б) виявлення його невідповідності займаній посаді; в) порушення ним вимог стосовно несумісності; г) порушення обов'язку пред'явити докази законності джерел походження майна; д) набрання законної сили обвинувального вироку щодо нього;
- 11) був раніше звільнений із посади судді за результатами не проходження кваліфікаційного оцінювання.

Однією із складових процедури формування суддівського корпусу в Україні виступає кваліфікаційне оцінювання кандидатів, що претендують на посади суддів. Згідно статті 83 «Завдання кваліфікаційного оцінювання» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [7] проведення кваліфікаційного оцінювання суддів у відповідності до критерію професійної компетентності повинно базуватися на принципі спеціалізації та інстанційності.

Що стосується кандидатів, які претендують на членство у Вищій раді правосуддя, то відповідно до статті 7 «Принципи обрання (призначення) на посади членів Вищої ради правосуддя» Закону України «Про Вищу раду правосуддя» [8] основними принципами, на засадах яких відбувається призначення суддів-кандидатів на посади членів Вищої ради правосуддя, виступають: 1) принцип верховенства права; 2) принцип професійності; 3) принцип публічності; 4) принцип політичної нейтральності.

Акцентуючи увагу на реформуванні судової гілки влади у контексті забезпечення незалежності і неупередженості суддівського корпусу, слід відмітити, що на сьогодні досить неурегульованими та невирішеними до кінця є питання стосовно формування та ліквідації судів.

Опираючись на положення статті 125 Конституції України [1], процедура утворення суду, його реорганізації та ліквідації визначається законом, проект якого повинен вносити Президент України до Верховної Ради України, але після того, як отримав відповідні консультації Вищої ради правосуддя.

Однак, принцип, за яким Президент України має повноваження утворювати, реорганізувати та ліквідувати суд, суперечить положенням Спільного Висновку № 801/2015 Венеціанської комісії і Директорату з прав людини (ДПЛ) Генерального Директорату з прав людини і верховенства права Ради Європи (ГД-І) щодо Закону України «Про судоустрій і статус суддів» і внесення змін до Закону України «Про Вищу раду юстиції України» [9], прийнятого на 102-у пленарному засіданні. Так, відповідно до пункту 92 Венеціанська комісія та Директорат зауважують, що однією із найбільш серйозних проблем, яка має відношення до забезпечення незалежності судової гілки влади в Україні, виступає проблема позбавлення Президента України повноважень утворювати та ліквідувати суди. На думку Венеціанської комісії та Директорату, ці питання повинні входити до компетенції органів законодавчої гілки влади.

Акцентуючи увагу на Спільному Висновку № 801/2015 Венеціанської комісії і Директорату з прав людини (ДПЛ) Генерального Директорату з прав людини і верховенства права Ради Європи (ГД-І) щодо Закону України «Про судоустрій і статус суддів» і внесення змін до

Закону України «Про Вищу раду юстиції України» [9], питання щодо утворення та ліквідації суду не має якогось прямого відношення до принципу, яким має забезпечуватись законність діяльності суддівського корпусу. Однак, як показує практика, протягом усього періоду незалежності, судова гілка влади постійно виступає об'єктом політичних конфліктів. Це пояснюється тим, що посадові особи, що належали до високого рівня влади, мали постійний вплив на голів судів та застосовували відповідні механізми, до прикладу, ліквідація суду, з метою досягнення очікуваного політичного результату.

Як вирішення такої проблеми та виконання положень, визначених Спільним Висновком № 801/2015 Венеціанської комісії і Директорату з прав людини (ДПЛ) Генерального Директорату з прав людини і верховенства права Ради Європи (ГД-І) щодо Закону України «Про судоустрій і статус суддів» і внесення змін до Закону України «Про Вищу раду юстиції України» [9], потрібно першочергово та назавжди відокремити судову гілку влади від законодавчої та від виконавчої гілок влади.

У такому контексті одним із ключових принципів формування суддівського корпусу в Україні повинен стати принцип недопущення політичного впливу. Тобто суб'єкти, що братимуть безпосередньо як пряму, так і опосередковану участь у формуванні суддівського корпусу, не повинні у жодному разі мати будь-які відносини із політичною сферою. Такі особи мають обиратися неупереджено, оскільки, будучи учасниками процедури формування суддівського корпусу в Україні, вони повинні підтверджувати відповідність суддів на вимоги до кандидатів, що претендують на посади суддів, визначені законом.

Звертаючи увагу на принципи незалежності та недоторканності судді, які гарантуються статтею 126 Конституції України [1] та статтею 48 «Незалежність судді» Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [7], слід відмітити, що такі принципи повинні бути реалізовані до осіб, що безпосередньо задіяні у відборі кандидатів на посади суддів. Що стосується положення про те, що не можна суміщати посаду судді із підприємницькою діяльністю чи іншою діяльністю за винятком тої, що засвідчує його членство у національних чи міжнародних асоціаціях і інших організаціях, то воно повинно бути чітко установ-

лене та ухвалене відповідним законодавчим актом. При чому основними засадами діяльності, яка дозволена суддям, повинні виступати:

- 1) захист інтересів суддів;
- 2) утвердження авторитетності судової влади у суспільстві;
- 3) розвиток юридичної науки і професії.

Лише у випадку законодавчого закріплення окремим актом положення про неможливість суміщати посаду судді, то це дозволить сформувати суддівський корпус у контексті проведення незалежного та водночас самостійного оцінювання документів, що подаються кандидатом, що претендує на посаду судді, на виявлення фактів можливого порушення.

Окрім Конституції України [1] принцип незалежності судової гілки влади закладений також і у Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [10]. Так, у статті 6 «Право на справедливий суд» цього міжнародного документа зазначено право кожного на публічний та справедливий розгляд його справи в період спеціально установленого терміну безстороннім та незалежним судом.

Що стосується гарантій незалежності судді, то, до прикладу, на думку М. Савенка [4], такі гарантії доцільно поділити на економічні, правові та політичні. Якщо звернути увагу на політичні гарантії незалежності суддів, то тут слід відмітити наступне. Так, посадові особи у ході оцінювання документів, які подані кандидатами на посади суддів, повинні, перш за все, мати гарантії від впливу політичних сил на результати оцінювання. Окрім того, такі особи не повинні мати жодних зв'язків із представниками політичної еліти та не бути у політичному або близько політичному підпорядкуванні. З огляду на те, якщо такі політичні гарантії надаються особам, що оцінюють кандидатів, що претендують на посади суддів, то це вже є позитивним аспектом формування суддівського корпусу в Україні та реформування судової гілки влади.

Однак, практика показує, що політичні гарантії незалежності судді на сьогодні ще не до кінця реалізовані. До прикладу, це присутність та чинність положень статті 125 Конституції України [1], за яким процедура утворення суду, його реорганізація та ліквідація визначається законом, проект якого повинен

вносити Президент України до Верховної Ради України, але після того, як отримав відповідні консультації від Вищої ради правосуддя, та статті 128 Конституції України [1] у відповідності до якого Президент України призначає на посади суддів, при чому за поданням Вищої ради правосуддя та у порядку, що установлений законодавством.

Тут доцільно звернути увагу на Висновок № 1 (2001) Консультативної ради європейських суддів для Комітету міністрів Ради Європи про стандарти незалежності судових органів та незмінюваність суддів [11]. Так, відповідно до п. 19 цього міжнародного документу деякі держави мають конституцією закріплені прямий політичний вплив на процес призначення кандидатів на посади суддів. Своєю чергою, у Швейцарії на кантональному рівні судді обираються населенням, а на федеральному – парламентом Швейцарії. Такі самі засади обрання суддів на посади до Федеративного конституційного суду передбачені і в Німеччині, а також у Італії та Словенії. Основна мета такого способу обрання націлена на надання судовій владі прямої демократичної бази для здійснення правосуддя. Проте тут слід відмітити, що не потрібно відносити підпорядкування призначення чи обрання суддів на посади під вплив вузьких політичних міркувань. У такому випадку спосіб обрання чи призначення суддів на посади буде більш небезпечним, ніж результативним.

Що стосується економічних гарантій незалежності судді, то вони націлені на матеріальне і соціальне забезпечення такої характеристики. Особливо відомими є випадки, коли несприятливе матеріальне та фінансове становище судді штовхає його на вчинення корупційних правопорушень. Тому з метою запобігання таких вчинків потрібно беззаперечно надати суддям стабільні гарантії щодо високого рівня заробітної плати. У такому контексті формування суддівського корпусу в Україні відбуватиметься незалежно від впливу корупційних чинників.

Натомість правові гарантії незалежності судді характеризуватимуть особливу процедуру призначення суддів на посади, притягнення їх до юридичної відповідальності у випадку вчинення правопорушення чи звільнення суддів із посади. З огляду на проведені дослідження, правовими гарантіями забезпечення незалежності судді повинні виступати:

1) забезпечення недоторканності суддів та надання їм імунітету (для цього мають бути використані усі передбачені законом засоби щодо забезпечення особистої безпеки не тільки суддів, але і членів їх сімей, а також майна);

2) забезпечення незмінюваності судді (тобто повинні бути передбачені гарантії забезпечення стабільності перебування суддів на посаді і неможливість їх зняття із таких посад, якщо на те не існують встановлені законодавством підстави);

3) накладення заборони на втручання у процес здійснення правосуддя;

4) інші види правових, зокрема юридичних гарантій (при чому на сьогодні немає чітко встановленого переліку таких гарантій).

Слід відмітити, що недопущення впливу законодавчої гілки влади на процедуру формування суддівського корпусу також має певні позитивні сторони. Окрім того, такий принцип доцільно реалізувати також і у контексті надання гарантій членам Вищої ради правосуддя.

Не менш важливого значення посідає надання гарантій особам, до компетенції яких належить здійснення відсіву кандидатів, що претендують на посади. Разом з тим, такі особи повинні теж беззаперечно пройти процедуру особистого відсіву з метою обрання кращих претендентів на такі посади. Основними критеріальними ознаками відсіву таких претендентів повинні виступати: а) рівень відповідності таких осіб виконуваним обов'язкам; б) здатність неупереджено і професіонально виконувати обов'язки; в) підтвердження законності шляхів походження майна.

У контексті формування суддівського корпусу в Україні слід також враховувати положення Висновку щодо порядку кваліфікаційного оцінювання суддів в Україні [12]. Вагомий внесок у положення цього документу зробив незалежний експерт у галузі незалежності судочинства Гар Йейн Нг.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження теорії і практики висвітлено і досліджено принципи формування суддівського корпусу в Україні. На ос-

нові цього можна зробити такі загальні висновки:

- формування суддівського корпусу в Україні регулюється Конституцією України, Законом України «Про судоустрій і статус суддів», Законом України «Про вищу раду правосуддя», Спільним Висновком № 801/2015 Венеціанської комісії і Директорату з прав людини (ДПЛ) Генерального Директорату з прав людини і верховенства права Ради Європи (ГД-І) щодо Закону України «Про судоустрій і статус суддів» і внесення змін до Закону України «Про Вищу раду юстиції України», Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, Висновком № 1 (2001) Консультативної ради європейських суддів для Комітету міністрів Ради Європи про стандарти незалежності судових органів та незмінюваність суддів, Висновком щодо порядку кваліфікаційного оцінювання суддів в Україні;

- під суддівським корпусом слід розуміти відповідну кількість державних службовців, які займають відповідні посади суддів у судових органах України;

- судді ухвалюють загальнообов'язкові рішення, від результатів яких залежать, до прикладу, подальші процеси піддержання законності та правопорядку у державі;

- у законодавстві відсутнє не лише чітке визначення поняття «суддівський корпус», але і відсутні основні засади та принципи у відповідності до яких має відбуватись процес формування суддівського корпусу в Україні;

- засади формування суддівського корпусу в Україні повинні виходити із вимог, що ставляться до кандидатів, що претендують на посади суддів, та які, до прикладу, визначені статтею 69 «Вимоги до кандидатів на посаду судді» Закону України «Про судоустрій і статус суддів»;

- однією із складових процедури формування суддівського корпусу в Україні виступає кваліфікаційне оцінювання кандидатів, що претендують на посади суддів;

- проведення кваліфікаційного оцінювання суддів у відповідності до критерію професійної компетентності повинно базуватися на принципі спеціалізації та інстанційності;

- основними принципами, на засадах яких відбувається призначення суддів-кандидатів на посади членів Вищої ради правосуддя, ви-

ступують: 1) принцип верховенства права; 2) принцип професійності; 3) принцип публічності; 4) принцип політичної нейтральності;

- на сьогодні досить неурегульованими та невирішеними до кінця є питання стосовно формування та ліквідації судів;

- принцип, за яким Президент України має повноваження утворювати, реорганізовувати та ліквідовувати суд, суперечить положенням Спільного Висновку № 801/2015 Венеціанської комісії і Директорату з прав людини (ДПЛ) Генерального Директорату з прав людини і верховенства права Ради Європи (ГД-І) щодо Закону України «Про судоустрій і статус суддів» і внесення змін до Закону України «Про Вищу раду юстиції України», при чому питання щодо утворення та ліквідації суду не має прямого відношення до принципу, яким

має забезпечуватись законність діяльності суддівського корпусу;

- одним із ключових принципів формування суддівського корпусу в Україні повинен стати принцип недопущення політичного впливу, а саме його суть розкривається у тому, що суб'єкти, що братимуть безпосередньо як пряму, так і опосередковану участь у формуванні суддівського корпусу, не повинні у жодному разі мати будь-які відносини із політичною сферою;

- важливою засадою формування суддівського корпусу в Україні повинні стати гарантії незалежності судді, які при цьому варто поділити на економічні, правові та політичні.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є дослідження цілісної системи і особливостей формування суддівського корпусу в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

1. Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution of Ukraine] (Ukraine), 28 June 1996. Retrieved April 1, 2021, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (in Ukrainian)
[Конституція України (Україна), 28 червня 1996 р. Актуально на 01.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>].
2. Aliksieieva, A. (2015). *Formuvannia suddivskoho korpusu: nezalezhnist chy pidkontrolnist* [The formation of the judicial corps: independence or accountability]. *Chasopys Akademii advokatury Ukrainy*, 8(1), 73–75 (in Ukrainian)
[Алексеева, А. (2015). Формування суддівського корпусу: незалежність чи підконтрольність. *Часопис Академії адвокатури України*, 8(1), 73–75].
3. Rusakova, I. (2015). *Formuvannia suddivskoho korpusu v Ukraini: istorychni aspekty* [formation of the corps of judges in Ukraine: historical aspects]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia: Pravo*, 35(1), 66–70 (in Ukrainian)
[Русакова, І. (2015). Формування суддівського корпусу в Україні: історичні аспекти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*, 35(1), 66–70].
4. Savenko, M. (2006). *Nezalezhnist suddiv ta yii pravove zabezpechennia* [Independence of judges and its legal support]. In *Etychni ta pravovi problemy zabezpechennia nezalezhnosti suddiv* (p. 98–110). Kharkiv: n. d. (in Ukrainian)
[Савенко, М. (2006). Незалежність суддів та її правове забезпечення. В *Етичні та правові проблеми забезпечення незалежності суддів* (с. 98–110). Харків: н. д.].
5. Skomorokha, L. (2019). *Moralno-etychni skladovi posady suddi v Ukraini* [Moral and ethical components of the position of a judge in Ukraine]. *Pravo Ukrainy*, 11, 281–292. doi: 10.33498/louu-2019-11-281
[Скомороха, Л. (2019). Морально-етичні складові посади судді в Україні. *Право України*, 11, 281–292. doi: 10.33498/louu-2019-11-281].
6. Verkhovnyi sud. (2021). *Suddivskiy korpus* [Judges' Corps]. Retrieved May 1, 2021, from https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/sud_korpus/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text (in Ukrainian)
[Верховний суд. (2021). Суддівський корпус. Актуально на 01.05.2021. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/sud_korpus/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text].

7. Pro sudoustrii i status suddiv [On the Judiciary and Status of Judges] (Ukraine), 02.06.2016, No 1402-VIII. Retrieved April 1, 2021, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#n1589> (in Ukrainian)
[Про судоустрій і статус суддів (Україна), 02.06.2016, № 1402-VIII. Актуально на 01.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#n1589>].
8. Pro Vyshchu radu pravosuddia [About the High Council of Justice] (Ukraine), 21.12.2016, No 1798-VIII. Retrieved May 1, 2021, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text> (in Ukrainian)
[Про Вищу раду правосуддя (Україна), 21.12.2016, № 1798-VIII. Актуально на 01.05.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text>].
9. Spilnyi Vysnovok Venetsianskoi komisii y Dyrektoratu z prav liudyny Heneralnoho Dyrektoratu z prav liudyny i verkhovenstva prava Rady Yevropy shchodo Zakonu Ukrainy "Pro sudoustrii i status suddiv" i vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy "Pro Vyshchu radu yustytysii Ukrainy" [Joint Opinion of the Venice Commission and the Directorate for Human Rights of the Directorate General for Human Rights and the Rule of Law of the Council of Europe on the Law of Ukraine "On the Judiciary and the Status of Judges" and amendments to the Law of Ukraine "On the High Council of Justice of Ukraine"] (International), 23.03.2015, No 801/2015. Retrieved May 1, 2021, from https://supreme.court.gov.ua/userfiles/CDL_AD_2015_007_2015_03_23.pdf (in Ukrainian)
[Спільний Висновок Венеціанської комісії й Директорату з прав людини Генерального Директорату з прав людини і верховенства права Ради Європи щодо Закону України «Про судоустрій і статус суддів» і внесення змін до Закону України «Про Вищу раду юстиції України» (Міжнародний), 23.03.2015, № 801/2015. Актуально на 01.05.2021. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/CDL_AD_2015_007_2015_03_23.pdf].
10. Konventsiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms] (International), 04.11.1950. Retrieved May 1, 2021, from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (in Ukrainian)
[Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Міжнародний), 04.11.1950. Актуально на 01.05.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004].
11. Vysnovok No 1 (2001) Konsultatyvnoi rady yevropeiskykh suddiv dlia Komitetu ministriv Rady Yevropy pro standarty nezalezhnosti sudovykh orhaniv ta nezminiuvanist suddiv [Opinion No 1 (2001) of the Advisory Council of European Judges to the Committee of Ministers of the Council of Europe on standards for the independence of the judiciary and the immutability of judges] (International), 01.01.2001. Retrieved May 1, 2021, from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a52#Text (in Ukrainian)
[Висновок № 1 (2001) Консультативної ради європейських суддів для Комітету міністрів Ради Європи про стандарти незалежності судових органів та незмінюваність суддів (Міжнародний), 01.01.2001. Актуально на 01.05.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a52#Text].
12. Vysnovok shchodo poriadku kvalifikatsiinoho otsiniuvannia suddiv v Ukraini [Conclusion on the procedure for qualification assessment of judges in Ukraine] (Biuro OBSIe z demokratychnykh instytutiv i prav liudyny), 12.11.2015, No JUD-UKR/278/2015 [RJU]. Retrieved May 1, 2021, from https://www.legislationline.org/download/id/6146/file/278_JUD_UKR_12Nov2015_ukr.pdf (in Ukrainian)
[Висновок щодо порядку кваліфікаційного оцінювання суддів в Україні (Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини), 12.11.2015, № JUD-UKR/278/2015 [RJU]. Актуально на 01.05.2021. URL: https://www.legislationline.org/download/id/6146/file/278_JUD_UKR_12Nov2015_ukr.pdf].